

Congresul Autorităților Locale din Moldova

str. Columna 106 A, Chișinău, Republica Moldova (secretariat)

tel. +373 022-22-35-09, fax +373-022-22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md, www.calm.md

RAPORTUL NARATIV PRIVIND ACTIVITATEA CALM ÎN PERIOADA 2020-2024

Prezentat și aprobat în cadrul Consiliului de Administrare al CALM, din 25.04.2024

CUPRINS

1. Informația generală privind CALM și activitatea sa în perioada 2020-2024	3
2. Activitatea CALM în detalii	10
3. Promovarea drepturilor și intereselor APL în procesul decizional	19
4. Ședințe, dezbateri publice, sesiuni de informare și instruire	26
5. E-Platforma pentru Guvernarea Locală a CALM	31
6. Activitatea CALM pe plan extern	32
7. Vizibilitate, informare, comunicare și instruire	38
8. Situația financiară a CALM	43
9. Direcțiile principale de activitate ale CALM pentru perioada 2024-2027	45

1. Informația generală privind CALM și activitatea sa în perioada 2020-2024:

1.1 Ce este CALM în prezent:

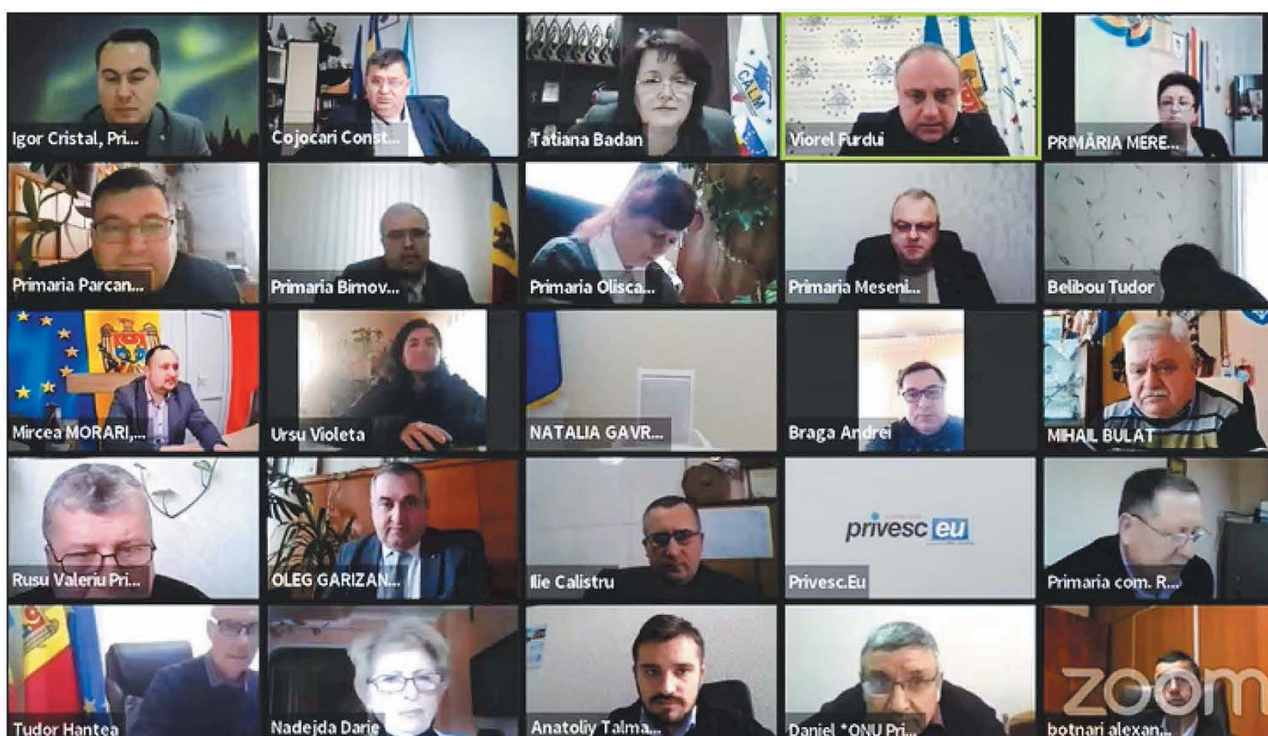
- CALM este o organizație neafiliată politic, uniune de persoane juridice (Unități administrativ-teritoriale) în baza deciziei consiliilor locale/municipale;
- În prezent peste 80% din unitățile administrativ-teritoriale sunt membri ai CALM. Numărul membrilor este în creștere. Populația acoperită în prezent – peste 90% din populația R. Moldova. Procesul de aderare a noilor membri continuă. Doar în perioada de după alegeri, au devenit membri ai CALM, circa 20 noi colectivități locale, inclusiv, orașul Taraclia, a devenit membru CALM;
- Recunoscut în calitate de partener de dialog al Guvernului;
- Începând din anul 2016, CALM are dreptul și este invitat să participe la ședințele Guvernului;
- Recunoscut pe plan internațional și în raporturile cu partenerii de dezvoltare, drept reprezentant al APL din Republica Moldova;
- Membru și participant activ în majoritatea structurilor internaționale relevante pe domeniul APL: Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale din Sud-estul Europei (NALAS), Consiliului Municipalităților și Regiunilor Europene (CEMR), Uniunea Mondială a Orașelor și Autorităților Locale (UCLG), Asociația Agențiilor de Democrației Locale (ALDA), Consiliul Autorităților Locale și regionale din cadrul Parteneriatului Estic (CORLEAP), Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (CALRCE),
- Parteneriate internaționale cu asociații similare: Asociația Comunelor din România (ACoR), Asociația Municipalităților și Regiunilor din Letonia (LALRG), Asociația Autorităților Locale din Slovacia (ZMOS), uniunea comunităților rurale din Polonia (URCP), Asociația Municipalităților din Estonia (AME), Asociația Comunităților Rurale din Franța (ACRF); Asociația municipalităților din Cehia, Asociația orașelor din Ucraina, Asociația orașelor din Polonia, Asociația Națională a Municipalităților din Georgia, Asociația Orașelor din România etc.
- Formalizarea și punerea în aplicare a Consiliului Autorităților Locale din România și Republica Moldova (CALRRM), format din Asociația Comunelor din România (AcoR), Asociația Orașelor din România (AOR) și CALM;
- Rețelele profesionale din cadrul APL: femei, orașe, secretari, contabili, percepatori fiscali, specialiști funciari, arhitecți. Au fost menținute și consolidate;
- Secretariatul CALM îl constituie 12 persoane, la care se adaugă experți asociați, care sunt implicați după necesitate. Pe plan profesional, echipa CALM este compusă din 3 doctori în științe, 5 magiștri în drept și economie. Plus, persoane cu experiență mare în domeniul APL. Majoritatea și cele mai importante domenii specifice de activitate a APL și de interacțiune cu autoritățile centrale sunt acoperite de expertiza din cadrul CALM. În această perioadă echipa s-a păstrat și consolidat.

Prin urmare, CALM în prezent este:

- a) o organizație independentă și cu o reprezentare largă și majoritară a APL din RM, care beneficiază de credibilitate și autoritate în rândul membrilor;
- b) un subiect și actor important în procesul decizional din domeniul APL și restul domeniilor conexe;
- c) recunoscut pe plan intern și extern;
- d) organizație proactivă, combativă și care și-a menținut principiile și obiectivele puse la baza fondării sale ;
- e) echipa de profesioniști de calitate înaltă reuniți în cadrul secretariatului și dedicați cauzei /obiectivelor CALM ;
- f) unul din promotorii de bază și cel mai activ/efectiv al drepturilor și intereselor APL din RM pe plan intern și extern;
- g) un prestator de servicii pentru membrii săi în diverse domenii;
- h) CALM o platformă de reprezentare și dezvoltare profesională pentru majoritatea categoriilor de funcționari/angajați din APL, prin rețelele sale profesionale;
- i) CALM a devenit o forță care nu mai poate fi neglijată deja de nimeni.

1.2 Principalele direcții și activități (sinteza):

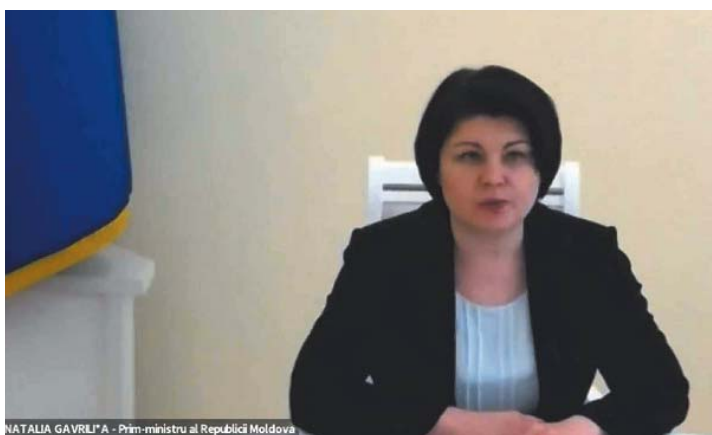
- ❖ Perioada 2020-2024, a fost una complicată pentru APL, fiind marcată de diferite crize, cu efecte grave asupra țării noastre la general și asupra administrației publice locale/populației, în special: pandemie, războiul, criza refugiuților, criza energetică, economică, etc.

❖ În pofida deficiențelor și crizelor, această perioadă a fost una extrem de intensivă la capitolul relații și comunicare cu membrii săi, autoritățile centrale, partenerii externi de dezvoltare, fiind realizate sute de activități, seminare, conferințe, întruniri cu factorii decizionali, dezbateri pe majoritatea temelor de interes major pentru APL. În această perioadă, mai ales în perioada crizei pandemice, ca niciodată înainte, ne-am învățat să lucrăm de la distanță și să aplicăm metodele online de comunicare. Inclusiv, au fost organizate adunări generale online a CALM cu participarea întregii conduceri a țării (1 februarie 2022).

❖ Directiile principale și deja tradiționale de activitate ale CALM în perioada dată au constituit:

a) Comunicarea și dezvoltarea dialogului instituționalizat cu Guvernul, Parlamentul, Președinția și alte autorități centrale. De exemplu: semnarea în februarie 2021 a acordului de cooperare cu Președintele țării, revigorarea lucrului comisiei paritare și a grupurilor de lucru tematice, stabilirea regulei conform căreia nici un proiect de act normativ care vizează APL nu

poate fi adoptat fără avizul CALM, etc. În rezultat, relația de cooperare a CALM cu autorități a permis obținerea unor progrese importante în majoritatea domeniilor de activitate a APL: dialog și comunicare, salarizare, impozite și taxe locale, etc.

b) Participarea/reprezentarea activă a APL în procesul de elaborare și perfecționare a cadrului normativ (avizare/reavizarea proiecte-

lor, participarea la dezbateri, conferințe, evenimente și în grupuri de lucru la nivel de guvern/parlament, alte autorități centrale și/sau organizate de partenerii de dezvoltare sau alți actori. Sute de avize și documente de poziții elaborate și expediate, care au îmbunătățit sute de acte normative.

c) Elaborarea de concepte, studii/analize și documentelor de poziție cu propuneri concrete privind reforma administrației publice centrale și locale, diverse documente de politici, proiecte de legi etc.

- d) Promovarea activă a drepturilor și intereselor APL, inclusiv prin elaborarea și propunerea factorilor decizionali a unor concepte, viziuni și pachete de acte normative în calitate de soluții privind reforma APL și principalele probleme cu care se confruntă ele.
- e) Consolidarea instituțională a CALM, în special menținerea comunicării și activității rețelelor profesionale din cadrul CALM.
- f) Promovarea și comunicarea publică activă, și promovarea în spațiul public a APL, a drepturilor și intereselor colectivităților locale, prin participarea la diferite emisiuni/radio/tv, dezbateri publice, conferințe etc.
- g) Implicarea și perfecționarea comunicării cu membrii CALM, prin diverse platforme online, email, rețele sociale, grupuri profesionale etc. Practic toate proiectele de acte normative elaborate de Guvern și alte instituții centrale, sunt expediate și consultate cu membrii CALM și organele sale de conducere prin toate mijloacele de comunicare existente.
- h) Reprezentarea APL și participarea activă a CALM pe plan extern/internațional în cadrul diverselor organizații internaționale/europene: Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale din Sud-estul Europei (NALAS), Consiliului Municipalităților și Regiunilor Europene (CEMR), PLATFORMA (organizație europeană pentru dezvoltare la nivel local), Uniunea Mondială a Orașelor și Autorităților Locale (UCLG), Conferința Autorităților Locale și Regionale din cadrul Parteneriatului Estic (CORLEAP), Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (CALRCE).
- i) Promovarea în spațiul public a APL, a drepturilor și intereselor colectivităților locale prin intermediul emisiunii radio LA ÎNĂLȚIME CU CALM, ziarului VOCEA APL, buletine informative, comunicate, precum și prin participarea sistematică la diverse emisiuni tv și radio.

1.3 Principalele rezultate/realizări cu participarea directă a CALM:

- ❖ Consolidarea poziției CALM pe plan intern/extern. Este implicat în mai multe structuri consultativ la nivel național și pe lângă diferite autorități centrale. CALM a devenit un actor important în procesul decizional din Republica Moldova, opinia căruia contează tot mai mult.
- ❖ Consolidarea dialogului instituționalizat cu Guvernul/APC (începând cu septembrie 2022): au devenit funcționale comisia paritară, grupurile de lucru, s-a perfecționat procesul de avizare/reavizare, există deja o tradiție de a nu permite adoptarea unor acte fără avizul/opinia CALM (cu unele excepții); CALM participă la ședințele guvernului și a reușit să introducă unele modificări importante în actele adoptate de guvern: de ex. planul de acțiuni a guvernului în partea de reforma a administrației publice, patrimoniu, cadastru și delimitarea imobilelor, obiective acvatice etc.; în mai multe cazuri s-a reacționat operativ la demersurile CALM, inclusiv cu soluții.
- ❖ Activizarea și consolidarea rețelelor profesionale din cadrul CALM, prin elaborarea planurilor strategice de dezvoltare și comunicare permanentă. La moment există și

sunt funcționale și foarte efective șase rețele: femei, contabili, secretari, perceptori, specialiști funciari, arhitecți.

- ❖ Progrese și schimbări pozitive concrete în domeniul autonomiei locale și descentralizării financiare la inițiativa CALM:
 - a) din anul 2020, 100% de defalcări din impozitul pe venitul persoanelor fizice pentru bugetele orașelor, satelor și comunelor, iar 50% pentru orașe și municipii, centre de raion;
 - b) din anul 2022, 100% din taxa pe drumuri ajunge în bugetele APL de nivelul I, iar din anul 2023, vine în forma transferurilor cu destinație generală;
 - c) 50% taxa pentru resursele naturale, venit direct în bugetele locale;
 - d) 50% din taxa pe apă;
 - e) scoaterea plafoanelor la taxele și impozitele locale (inclusiv cele pe imobil/funciar);
- ❖ Impulsionarea procesului de delimitare, înregistrare și evaluare a bunurilor imobile, inclusiv: adoptarea mecanismelor de delimitare, evaluare provizorie și individuală a bunurilor imobile (ceea oferă APL dreptul ca fără a aștepta finalizarea procesului pe toată țara, să-și realizeze evaluarea patrimoniului și să crească baza fiscală): adoptarea mecanismelor de delimitare, evaluare provizorie și individuală a bunurilor imobile (ceea ce oferă APL dreptul ca fără a aștepta finalizarea procesului pe toată țara, să-și realizeze evaluarea patrimoniului și să crească baza fiscală).
- ❖ elaborarea mecanismului pentru soluționarea problemelor cotelor valorice și obiectivelor acvatice.
- ❖ depolitizarea distribuirii fondurilor investiționale, astfel ca ele să fie repartizate cât mai obiectiv și de ele să beneficieze marea majoritate a APL. De exemplu: Satul European I și II.
- ❖ creșterea rolului APL în transportul de pasageri (codul transporturilor).
- ❖ contribuții esențiale la adoptarea codurilor: urbanismului, funciar, subsolului etc. Astfel, ca rolul APL să fie consolidat și ajustat la principiile autonomiei locale.
- ❖ contribuție esențială la dezvoltarea conceptului și adoptarea legii asociațiilor de dezvoltare inter-comunitară;
- ❖ progrese importante în domeniul salarizării/motivării în APL:
 - a) Creșterea salariilor personalului de conducere cu 50% din contul bugetului de stat și adoptarea recentă a legii prin care APL obțin dreptul de a crește salariul până la 50% din contul veniturilor proprii pentru funcționarii APL de execuție;
 - b) Instituirea/perfecționarea indemnizației pentru performanță în mărime de până la 40%. Prin care se lărgiște numărul APL 1 care vor putea beneficia de indemnizația la salariu de până la 40%, prin includerea la calculul capacității administrative a tuturor transferurilor generale (efect pentru circa 400 de primării cu capacitate administrativă);
 - c) Acordarea dreptului tuturor APL 1 de a oferi funcționarilor publici de execuție (contabil șef, perceptori fiscali etc.) a unui spor la salariu în valoare de până la 50%, din venituri proprii (indiferent de capacitatea administrativă).

❖ CALM a fost foarte activ și pe plan extern:

- ✓ În aprilie 2021 a fost semnată Foaiă de Parcurș în domeniul consolidării democrației locale, între Consiliul Europei și Guvernul RM. Un document important cu obligații concrete pentru autorități în domeniul democrației locale și care a fost un reper pentru monitorizarea situației din Republica Moldova din partea Consiliului Europei;
- ✓ În 2021-2022 au fost consolidate parteneriate internaționale cu asociațiile APL precum Asociația Comunelor din România (ACoR), Asociația Orașelor din România (AOR), Asociația Comunităților Rurale din Franța (ACRF), Asociația orașelor din Ucraina etc;
- ✓ În 2023, a fost finalizat procesul de creare și funcționare a Consiliului Autorităților Locale din România și Republica Moldova (CALRRM);
- ✓ În perioada 2021-2022, CALM a deținut Președinția NALAS și Președinția CORLEAP.

În cadrul acestor organizații, CALM informează despre situația din domeniul autonomiei locale, promovează creșterea interesului partenerilor față de domeniul APL, necesitatea deschiderii accesului direct la fonduri pentru dezvoltarea locală, combaterea crizelor etc.

1.4 Provocări principale:

1. La nivel instituțional:

- a) Creșterea enormă a complexității activității și volumului de muncă a secretariatului CALM. Necesitatea de a crește capacitatea instituțională/de expertiză în vederea asigurării interacțiunii cu toate ministerele, comisiile parlamentare și alte instituții publice centrale;
- b) Asigurarea unei stabilități financiare. Plata cotizațiilor de membru rămâne încă o provocare. Pe de o parte circa 40% din membri nu achită în continuare cotizația de membru, în același timp, beneficiind de serviciile și activitatea CALM de rând cu toții. Pe de altă parte, mărimea actuală a cotizațiilor în urma inflației din ultimii ani, nu acoperă pe de departe necesitățile minimale ale organizației. Iar dependența de finanțări/proiecte externe rămâne încă destul de mare;
- c) Asigurarea funcționării comitetelor /comisiilor de specializare prin implicarea membrilor este prioritară. Implicarea mai activă și largă a primarilor/APL/specialiștilor din APL;
- d) Revizuirea și impulsionearea funcționării unor Rețele profesionale (de ex. Rețeaua Orașelor, Arhitecților etc.);
- e) Eficientizarea unei comunicări mai bune cu membrii și structurile interne.

2. La nivel de politici ale statului:

- a) În pofida progresului în mai multe domenii menționat mai sus, dialogul instituțional și consultarea APL/CALM în mai multe cazuri a purtat un caracter formal și neefectiv. Mai ales aceasta se referă la conceptul reformei administrației publice și textul inițial al strategiei de reformă a administrației publice; reforma domeniului asistenței sociale

(Restart), reforma în domeniul sănătății și educației etc. De asemenea, activitatea Comisiei Paritare, a fost întreruptă pentru ultimele 6 luni (inclusiv datorită alegerilor locale). Iar grupurile de lucru sectoriale și dialogul cu APL, au fost funcționale doar în raport cu câteva ministere: Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și Ministerul Mediului, plus parțial cu Ministerul Finanțelor și Ministerul Educației, din totalul de 9 grupuri de lucru;

- b) Reformele în domeniul asistenței sociale, sănătății, educației se caracterizează prin centralizare, reducerea competențelor/resurselor APL 2 și insuficiență de dialog și consens larg;
- c) Promovarea intensivă și inoportună a amalgamării primăriilor, în condițiile existente a mai multor confuzii de ordin conceptuale, fără un consens larg național și fără resurse necesare pentru a o stimula;
- d) Descentralizarea financiară (IVPJ, IVPF) și problema scutirilor la taxele și impozitele locale;
- e) Problema impunerii în mod unilateral al achitării unor suplimente salariale în sumă fixă de 1300 lei din contul bugetelor locale;
- f) Activitatea organelor de control, ANI, inspecția financiară etc. Ramâne o problemă, sunt nereformate și un instrument de presiune;
- g) Relația autorităților locale din mun. Chișinău și APC, caracterizată prin lipsa unei relații pragmatice, a dialogului și conflicte permanente de competență și resurse.

În toate aceste domenii de interes major și strategic, CALM după consultarea largă a membrilor săi, a venit cu concepte, viziuni, studii și analize, propuneri și pachete concrete de modificări legislative în calitate de soluții pentru majoritatea problemelor cu care se confruntă sistemul actual de APL. În prezent, din acest punct de vedere, CALM/APL este pregătit de discuții serioase cu Guvernul/Parlamentul pe toate problemele menționate mai sus și soluționarea cărora va constitui prioritatea și direcțiile principale de activitate a CALM pe viitor.

2. Activitatea CALM în detalii

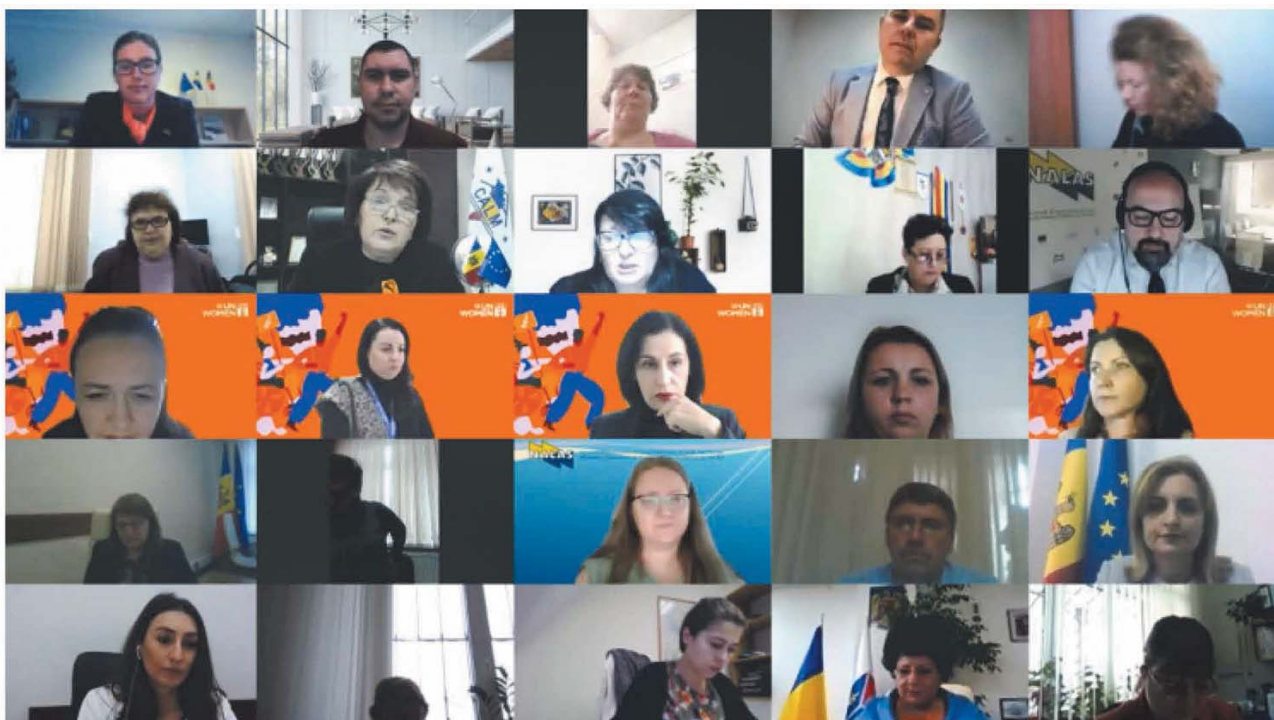
Dezvoltarea instituțională, rețelele profesionale și serviciile CALM

1. Activitatea rețelelor din cadrul CALM

5 Rețele din cadrul CALM au Planurile strategice elaborate cu suportul UN Women Moldova:

a. Rețeaua CALM a femeilor (2021-2023):

- ✓ Din cele 898 primării existente la moment în Republica Moldova 215 dintre ele sunt conduse de femei primar.
- ✓ **Raionul Cahul, de ex. are 15 femei primare.** În top urmează raionul Fălești cu **12 primărițe**, Sîngerei, Strășeni, cu câte **10 primărițe**.

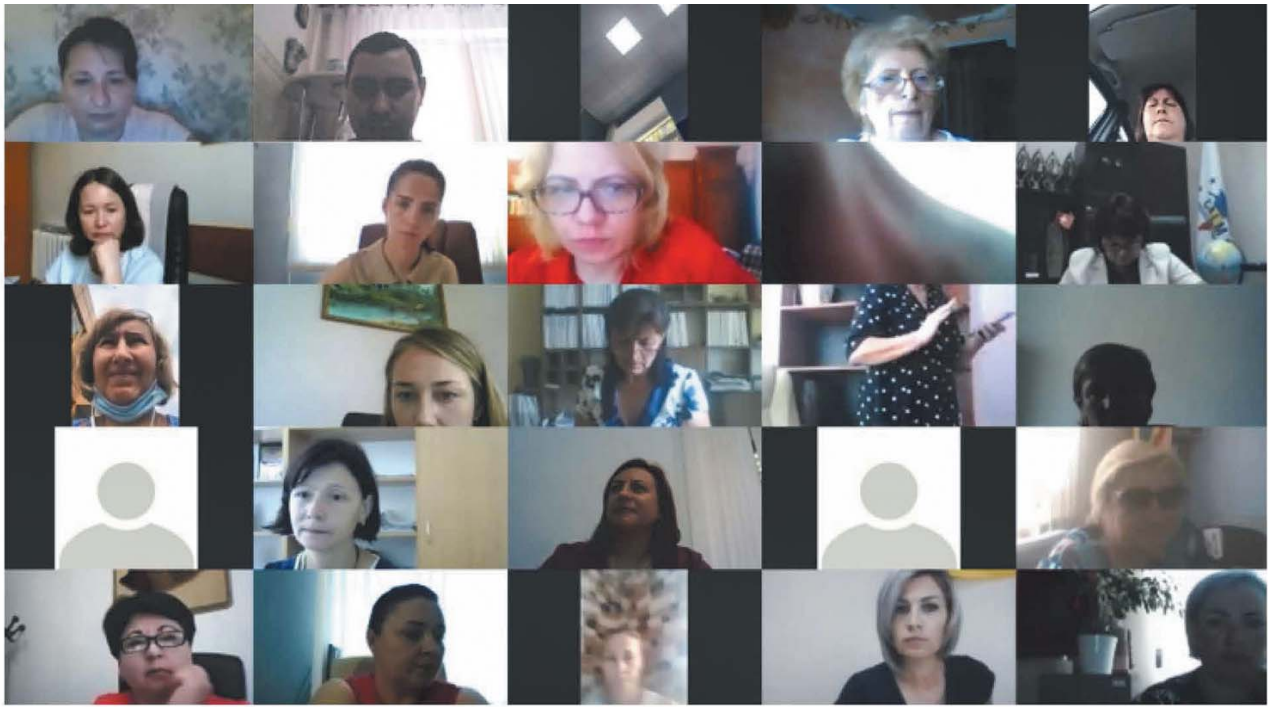

- ✓ În raioanele Criuleni, Orhei, Soroca și Ungheni sunt câte **9 femei primare** etc. Republica Moldova este în topul clasamentelor dacă ne referim la numărul femeilor în funcții de conducere în cadrul APL.
- ✓ **Președinta CALM, Tatiana Badan, a devenit prima femeie-președintă a NALAS.** În cadrul adunării generale a Rețelei Asociațiilor Autorităților Locale din Sud-Estul Europei NALAS, președinta CALM, Tatiana Badan a devenit cel de-al 13-lea președinte al NALAS și prima președintă-femeie a acestei Rețele internaționale (aprilie 2021).
- ✓ **Președinta Rețelei Femeilor CALM Larisa Voloh, a devenit deputată în Parlament și președintă a Comisiei Administrație Publice din Parlamentul Republicii Moldova.**

- ✓ Rețeaua Femeilor din cadrul CALM: 6 seminare de instruire, 9 vizite de studiu în țară, 3 Conferințe Naționale pe viu și 2 conferințe internaționale online.
 - **Informare/instruire/expertiză** pentru a consolida capacitățile femeilor și bărbaților primari de a aborda criza refugiaților într-o manieră sensibilă la gen;
 - **Elaborarea și machetarea** Cărții Rețelei Femeilor din cadrul CALM;
 - **Implementarea** a 20 inițiativ locale sensibile la gen;
 - **Support umanitar** pentru 10 APL selectate.

Efectuarea programului de mentorat DE CE EU?

Program de mentorat „DE CE EU” în cadrul căruia primarele cu mai multe mandate au prezentat experiența femeilor din mediul rural care au aspirat să intre în politică.

- **Vizite de studiu** cu prezență fizică în localități situate în nordul, centrul și sudul Republicii Moldova și conduse de femei primare cu experiență bogată în APL (Cruzești, Selemet, Sărata Veche, Giurgiulești) pentru femeile de la nivel local care au aspirat să intre în politică.
- **Seminare de conștientizare cu privire la importanța participării politice și electorale a femeilor** la care au fost cca 1500 de beneficiari (bărbați și femei)

- 6 seminare informative în format **față în față** cu prezență fizică pentru 50 de participanți per seminar (un total de 300 de participanți) care acoperă nordul, centrul și sudul Republicii Moldova
- **10 seminare informative** în format online prin intermediul platformei zoom.us pentru 120 de participanți per seminar (un total de 1200 de participanți)

- **2 seminare tematice** privitor la sprijinirea cooperării dintre APL-urile selectate și OSC-urile locale în dezvoltarea unei abordări bazate pe drepturile omului, a proceselor de bugetare și consultare la nivel local cu reprezentanți APL și OSC a 32 de comunități în format online prin intermediul platformei zoom.us.
- **atelier de planificare strategică** cu oferirea de sprijin în proiectarea planurilor de acțiune pentru cooperare între 32 de APL selectate și OSC locale (32 APL + 60 reprezentanți Persoane cu dizabilități și ONG-uri).

b. Activități cu implicare altor rețele profesionale:

- **Acordarea unui sprijin extins pentru consolidarea capacităților autorităților publice locale** printr-un șir de evenimente cu reprezentanții din cadrul Rețelelor Profesionale a secretarilor consiliilor locale, contabililor, inginerilor cadastrali, percepților fiscali și Rețeaua Femeilor.

- **Ateliere de instruire tematice:**

- Sistemul Administrației publice locale (APL): roluri, competențe și responsabilități prin prisma egalității de gen

- Modul de realizare a atribuțiilor de serviciu a secretarilor consiliilor locale, contabililor, percepătorilor fiscali, inginerilor cadastrali prin prisma egalității de gen
- Ajustare Strategii Locale Sensibile la gen pentru 20 APL
- Eficiența APL din prisma integrării egalității de gen în politicile publice locale
- Procesul bugetar asociat bugetelor locale în RM, importanța BSG, BBP ca instrument de promovare a BSG
- Elaborare Bugete Sensibile la gen pentru 32 de APL
- Remunerarea, garanțiile sociale și regimul de integritate la nivel local: aspecte, problematice, inclusiv prin prisma egalității de gen

c. Alte evenimente in vederea consolidării instituționale a CALM :

- Atelier de instruire pentru Elaborarea Planului Strategic a Rețelei Secretarilor din cadrul CALM
- Atelier de instruire pentru Elaborarea Planului Strategic a Rețelei Contabililor din cadrul CALM
- Atelier de instruire pentru Elaborarea Planului Strategic a Rețelei Percepătorilor Fiscali din cadrul CALM
- Atelier de instruire pentru Elaborarea Planului Strategic a Rețelei Inginerilor Cadastrali din cadrul CALM

- Instruirea în incinta Parlamentului Republicii Moldova cu genericul „Comunicare Eficientă în Context Electoral” un bun prilej de consolidare a capacităților în comunicare pentru candidatele în campania electorală
- 32 de ateliere de planificare strategică de o zi pentru fiecare comunitate pentru elaborarea planurilor de acțiune
- 32 de ateliere de o zi pentru finalizarea și validarea planurilor de acțiune (implementate după alegerile locale).

REZULTATE în cadrul activităților desfășurate

- ❖ Rețeaua Femeilor din cadrul CALM – Plan Strategic pentru perioada 2021 - 2025
- ❖ Rețeaua Profesională a specialiștilor în domeniul reglementării proprietății funciare – Plan Strategic pentru perioada 2022-2027
- ❖ Rețeaua secretarilor consiliilor locale – Plan Strategic pentru perioada 2022-2027

- ❖ Rețeaua contabililor – Plan Strategic pentru perioada 2022-2027
- ❖ Rețeaua percepților fiscali – Plan Strategic pentru perioada 2022-2027
- ❖ Capacitățile membrilor Rețelelor Profesionale , privind integrarea dimensiunii de gen în politici și bugete au crescut Vizibilitatea și susținerea rețelelor pentru egalitatea de gen s-a consolidat.
- ❖ Membrii rețelelor profesionale de angajați din cadrul APL au consolidat capacitățile și cunoștințele cu privire la abordarea integrată a egalității de gen în politicile publice locale
- ❖ Vizibilitatea femeilor lidere locale și gradul de conștientizare a publicului cu privire la femeile în funcții de conducere la nivel local a crescut
- ❖ Inițiative locale de promovare a egalității de gen derivate din procesele de planificare și bugetare participative sensibile la gen, pilotate în 20 de comunități conduse de femei
- ❖ Rețeaua Femeilor CALM împărtășește la nivel regional, pe platforma NALAS, experiențele și lecțiile învățate ale Moldovei în promovarea liderismului feminin în guvernanța locală și progresul în implementarea recomandărilor Forumului femeilor NALAS privind implementarea BSG
- ❖ Se observă o creștere vădită a interesului aleșilor locali, funcționarilor din primării față de CALM, cât și privind participarea la evenimentele organizate de CALM
 - Ei solicită evenimente organizate pe viu, pentru a se cunoaște mai bine (seminare, activități de informare, vizite de studiu, mai ales în țară)
 - În fiecare rețea este necesar de organizat conferințe cu alegerea organelor de conducere
 - Primarii de la primul mandat sunt interesați de seminare de instruire tematice care ar fi posibil de organizat la CALM în grupuri de până la 40 persoane.

3. Promovarea drepturilor și intereselor APL în procesul decizional

3.1 Informație generală:

În perioada 2020-2024, activitatea CALM din acest domeniu, s-a focusat pe următoarele direcții principale:

- 1) Monitorizarea permanentă a cadrului legal și de politici ce vizează drepturile și interesele APL și reacționarea imediată la actele contrare intereselor APL:
 - Raportul de monitorizare: Situația democrației locale și gradul de implementare a documentelor de politici în domeniul descentralizării din Republica Moldova;
 - rapoarte privind monitorizarea cauzelor penale și contravenționale în privința reprezentanților APL;
- 2) Elaborarea și prezentarea factorilor de decizie a viziunii APL și **propunerilor concrete pentru programele de guvernare;**
- 3) Elaborarea avizelor, opiniilor, adresărilor pe marginea proiectelor de acte normative care vizează problemele APL pe parcursul anilor 2020-2024 au fost elaborate și înaintate factorilor de decizie sute de avize, propuneri și documente de poziție pe diverse subiecte de interes pentru APL: politica bugetar-fiscală, patrimoniu, achiziții publice, salarizarea în APL, servicii publice, statutul alesului local și protecția lui socială, educație etc;
- 4) Participarea CALM în mai multe structuri consultative create la nivel guvernamental și parlament. În prezent, reprezentanții CALM sunt incluși în zeci de comitete, comisii

și grupuri de lucru pe lângă diverse autorități publice centrale (ședințele Guvernului, ședințele secretarilor generali, AIPA, în proces Fondul ecologic, Fondul Dezvoltării locale și regionale etc.);

- 5) Organizarea **întâlnirilor sistematice cu participarea factorilor decizionali** din cadrul autorităților centrale Guvernului și Parlamentului;
- 6) Organizarea unor acțiuni și manifestații publice de promovare/apărare a drepturilor și intereselor APL.

3.2 Avize, adresărei și opinii

1. Avize

Pe parcursul perioadei de raportare au fost avizate mai multe proiecte de legi și acte normative (au fost remise zeci de avize și opinii), fiind făcute diferite propuneri, adresări printre acestea ar putea fi menționate ca exemplu următoarele:

- Proiectele Politicii bugetar-vamale pentru anul respectiv;
- Programul de implementare pentru anii 2023-2026, a Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030;
- Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030;
- Proiecte de acte normative în domeniul amalgamării voluntare a unităților administrativ-teritoriale;
- Pachetul de acte normative privind mecanismul cooperării și dezvoltării inter comunitare;
- Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”;
- Proiectul de lege pentru adoptarea unor șir de coduri importante (funciar, urbanismului și construcțiilor, electoral, etc.);
- Evaluarea ex-post a diferitor legi din domeniul sau cu tangențe la administrația publică locală;
- Proiecte de acte normative în domeniul dezvoltării regionale și locale (inclusiv privind Fondul național de dezvoltare regională);
- Proiecte de acte normative cu privire la instituirea și funcționarea centrelor unificate de prestare a serviciilor publice;
- Proiecte de lege cu privire la modificarea unor acte normative în domeniul administrației publice locale;
- Proiecte de acte normative în domeniul achizițiilor publice;

3.3 Elaborarea conceptelor, propunerilor la proiectele de legi și alte acte normative

Pe perioada de raportare au fost elaborate propuneri la proiecte de legi și acte normative, cum ar fi:

- propuneri la proiecte de acte normative în domeniul salarizării APL;
- propuneri la proiecte de acte normative privind mecanismul de consultare a structurilor asociative ale APL;
- concepte privind municipalizarea, delimitarea și descentralizarea unor domenii ale vieții sociale;
- propuneri pentru elaborarea obiectivelor ce vizează politica fiscală și vamală pe anul respectiv;
- propuneri privind veniturile proprii și utilizarea proprietății APL.

3) Doar perioada 01.07 - 31.12.2023 au fost elaborate aproximativ 180 de Avize:

- către Ministerul Afacerilor Externe - Opinia CALM privind Planul Național de Acțiuni pentru Aderarea la Uniunea Europeană pentru anii 2023-2027 (număr unic 850/MAEIE/2023),
- către Ministerul Mediului - Avizul CALM la proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului Național pentru gestionarea deșeurilor pentru anii 2023-2027 și Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027 (număr unic 651/MM/2023).
- către Ministerul Educației și Cercetării - Avizul CALM asupra Programului național de dezvoltare a educației incluzive pentru anii 2023-2027.
- către Agenția Proprietăți Publice - Opinia CALM la proiectul Conceptului Sistemului Informațional „Administrarea Patrimoniului Public de Stat” și a Regulamentului privind modul de ținere a Sistemului Informațional „Administrarea Patrimoniului Public de Stat” (număr unic 718/APP/2023),
- către Ministerul Finanțelor - Aviz asupra proiectului cu privire la aprobarea Metodologiei de stabilire a cheltuielilor administrative pentru întreținerea aparatului autorității administrației publice locale în scopul determinării capacității administrative.
- către Cancelaria de Stat - Avizul CALM la proiectul definitivat al Hotărârii de Guvern

cu privire la aprobarea Metodologiei de amalgamare voluntară a unităților administrativ-teritoriale (număr unic 771/CS/2023).

- către Ministerul Energiei - Propunerile CALM la conceptul Planului Național integrat privind Energia și Clima.
- către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare - Propunerile CALM asupra Regulamentului cu privire la conținutul documentației cadastrului funciar general (număr unic 650/MAIA/2023),
- către Ministerul Sănătății - Aviz CALM asupra Programului Național privind dezvoltarea asistenței medicale de urgență.
- către Ministerul Culturii - Aviz Legea culturii, Fondul național al Culturii.

3.4 Adresări

14 Adresări elaborate de către CALM privind semnalarea diverselor probleme organelor de stat:

- ✓ Ministerului Muncii Protecției Sociale și Familiei - privind conceptul REFORMEI SISTEMULUI DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ „RESTART”.
- ✓ Guvernului, Parlamentului - privind Delimitarea proprietății publice - 2 adresări, și 1 adresare privind modificările propuse la Codul Construcțiilor și urbanismului privind sancționarea APL.
- ✓ Comisiei Electorale Centrale - privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public și unele aspecte conexe perioadei electorale.
- ✓ 3 adresări Guvernului - privind problema salarizării (1), acoperirii financiare a creșterilor salariale în mărime de 1300 lei către APL (1), acordarea indemnizațiilor lunare personalului din APL (1).
- ✓ 3 adresări Ministerului Finanțelor - privind eficientizarea procedurii de executare silită a obligațiilor fiscale de către serviciile de colectare din APL (1), privind modificarea legislației privind impozitarea construcțiilor nefinalizate aflate în proprietate privată (1), privind simplificarea trecerii în proprietatea APL a bunurilor fără stăpân (1).
- ✓ Comisiei Electorale Centrale - privind invalidarea mandatelor de primari în câteva localități.
- ✓ Parlament - Propuneri de modificare a legislației din domeniul Transportului Rutier (1), Propuneri de modificare a Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului (1).
- ✓ Opinie adresată la solicitarea Curții Constituționale cu privire la Sesizările nr.205a/2023 și nr.2-6a/2023 privind controlul constituționalității art.48 alin. 4 din Codul Educației și a art.II alin. 2-9 din Legea nr.257 din 17.08.2023.

4. Impactul major:

- ❖ la Codul urbanismului și construcțiilor – 40 de propuneri (avizul repetat – 38 alte propuneri). Codul a fost adoptat de Parlament;
- ❖ la noul Cod funciar: - 27 propuneri (avizul repetat – 25 alte propuneri). Codul a fost adoptat de Parlament;
- ❖ la proiectul de lege de modificare a Legii apelor nr. 272/2011 -10 propuneri. Legea a fost adoptată de Parlament,
- ❖ la proiectul de lege de modificare a Legii privind deșeurile nr. 209/2016 -13 propuneri;
- ❖ opinie asupra sesizărilor la Curtea Constituțională (nr. 231g/2022 și 78a/2023) privind declararea neconstituțională a unor norme din Legea privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului nr. 1308/1997);
- ❖ opinie asupra sesizărilor nr. 182a/2023 și nr. 190a/2023 (privind controlul de constituționalitate a art. 81 din Legea nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, a Legii nr. 214 din 21.07.2022 de modificare). CALM a susținut norma legală ca „Bunurile transmise sau care urmau a fi transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole (sediile administrative, de învățământ, sănătate, cultură, sport, de protecție și asistență socială, precum și de altă utilitate publică) să devină proprietatea unității administrativ-teritoriale pe teritoriul căreia se află. De asemenea, a susținut dobândirea dreptului de proprietate a unităților administrativ-teritoriale asupra bunurilor transmise sau care urmau a fi transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, la expirarea termenului de un an de la data intrării în vigoare a deciziei de aprobare a listei bunurilor, altele decât cele indicate supra.
- ❖ opinie asupra sesizării nr. 138a/2023 (privind controlul de neconstituționalitate a art. 28 alin. (7) din Legea nr. 149/2006 privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultura și a Articolului VI din Legea nr. 318/2022 pentru modificarea unor acte normative). CALM a susținut norma legală ca „Proprietarii construcțiilor hidrotehnice să exercite dreptul de folosință asupra terenurilor fondului apelor cu titlu oneros (contra plată), fiind responsabili de întreținerea obiectivului acvatic, inclusiv de consolidarea construcțiilor hidrotehnice, în modul stabilit de Guvern”.
- ❖ la proiectul de lege cu privire la modificare unor acte normative în domeniul transporturilor (Codul Transporturilor Rutiere) - 10 propuneri. Legea a fost adoptată de Parlament.
- ❖ Codul subsolului (în nouă redacție) – 28 propuneri.
- ❖ Codul silvic (în nouă redacție – 50 de propuneri).
- ❖ Modificări la Legea nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice (a fost simplificată procedura de înregistrare primară pentru următoarele terenuri neînregistrate în registrul bunurilor imobile sau înregistrate în alte temeuri decât cele prevăzute la art. 28 din Legea cadastrului bunurilor imobile:
 - a) terenurile atribuite în proprietate cetățenilor pentru construcția caselor de locuit, a anexelor gospodărești și pentru grădini în conformitate cu art. 11 din Codul funciar nr. 828/1991 și cu art. 82 din Codul funciar al R.S.S.Moldova, astfel cum a fost modificat

prin Legea nr.514/1991:

- a) terenurile cooperativelor de construcție a garajelor și ale loturilor pomicole;
- b) terenurile aferente clădirilor și altor construcții, transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole;
- c) terenurile drumurilor tehnologice care servesc activităților agricole, proiectate, dar netranspuse în natură;
- d) terenurile înregistrate în registrul bunurilor imobile pe cote-părți (proprietate privată și proprietate publică);
- e) terenurile aferente blocurilor locative, caselor de locuit individuale și garajelor individuale (cu excepția terenurilor pe care sunt amplasate astfel de bunuri proprietate a statului);
- f) terenurile fânețelor și pășunilor (cu excepția terenurilor fondului apelor și ale fondului forestier).

Drept temei pentru înregistrarea în registrul bunurilor imobile a terenurilor menționate supra, servește decizia consiliului local.

- ❖ proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea listei terenurilor pe care sunt amplasate corpuri de apă unice și indivizibile proprietate a statului. CALM a respins categoric tentativa Ministerului Mediului de a introduce în listă corpurile de apă în privința cărora a încetat importanța națională a acestor bunuri și care nu mai servesc cauzei de utilitate publică națională, în sensul că terenurile pe care se află corpurile de apă indivizibile cu construcții hidrotehnice care se află în proprietate privată sunt de interes local. CALM a solicitat revizuirea proiectului conform prevederilor Art. VII din Legea nr. 318/2022, astfel încât lista ce se va propune în proiect spre aprobare să conțină exclusiv corpurile de apă de importanță națională.
- ❖ proiectul de hotărâre a Guvernului pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr.827/2020 cu privire la evaluarea și reevaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării. CALM a inițiat și a promovat conceptul prin care APL vor putea impulsiona procesul de consolidare a bazei impozabile, într-o manieră de „bune practici” pentru actualizarea valorilor de inventariere a bunurilor, impunerii fiscal echitabile și, respectiv, majorarea veniturilor bugetelor locale, prin aprobarea valorilor de inventariere apreciate de către comisiile de specialitate constituite de către primari și determinarea obligațiilor fiscale ale titularilor conform valorilor actualizate, inclusiv în privința bunurilor neînregistrate însă utilizate.
- ❖ proiectului ordinului Directorului general al AGCC „Privind modificarea unor acte normative”. CALM a susținut ca înregistrarea primară a terenurilor specificate la art. 21 (91)-(93) din Legea nr. 29/2018 să fie efectuată atât selectiv, cât și masiv, la inițiativa APL, inclusiv în cadrul Proiectului de Înregistrare și Evaluare Funciară (din sursele creditului extern);
- ❖ proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.107/2016 cu privire la energia electrică. CALM a susținut inițiativa ca autoritățile administrației publice locale să poată beneficia de dreptul de a utiliza cu titlu gratuit stâlpii rețelelor electrice de distribuție în scopul amenajării rețelelor de iluminat public

4. Ședințe, dezbateri publice, sesiuni de informare și instruire

În perioada dată CALM a participat la 230 de ședințe, întâlniri, dezbateri publice, consultări, vizite de studiu în țară dar și peste hotare, seminare instructive organizate de CALM dar și la cele la care CALM a fost invitat, emisiuni TV și Radio, etc. Inclusiv:

- **Ședințe a Consiliului de Administrare CALM și a rețelelor CALM.**
- **4 Dezbateri publice organizate la IPN** pe diverse tematici precum: amalgamarea voluntară; transparența și integritatea în alegerile locale; cultura politică la nivel european și local; tehnologia coruperii: cum și dacă există în Republica Moldova.
- **2 ședințe ale Comisiei Naționale de Integrare Europeană** la Președinția R. Moldova.
- **10 ședințe ale Asociațiilor raționale de primari**, pentru alegerea organelor de conducere și reprezentare în cadrul CALM din fiecare aceste raioane;
- **6 sesiuni de informare pentru Autoritățile Publice Locale organizate în comun cu diverse Autorități publice:**
 - CEC – alegeri locale, Regulamentul privind distribuția și difuzarea publicității politice, electorale,
 - MMPSF – informarea APL privind suportul acordat populației Ajutor la Contor,
 - MIDR – problemele privind finanțarea proiectelor FNDRL,
 - ANI – sesiuni de informare a aleșilor locali privind depunerea Declarațiilor de Integritate,

- Consiliul Europei/ Guvern - sesiune de informare privind procesul de aplicare la Programul de guvernare deschisă,
- ANRE – privind sancționarea primarilor privind ne-asigurarea siguranței electrice în instituțiile din subordine.
- **Peste 50 de evenimente** (Conferințe, mese rotunde, ateliere de lucru, forumuri, evenimente de Lansare și Finalizare de proiecte, etc) la care CALM a fost invitat să participe cu intervenții, de către donatori (Consiliul Europei, Uniunea Europeană, Comunitatea Mea, Mă Implic, UNDP, UN Women etc.), sau de către Autorități Centrale (Ministerul Finanțelor, CEC, Ministerul Mediului, Ministerul Afacerilor Interne, Cancellaria de Stat,etc) și Autorități Locale (Copceac, Cislă, Ștefan Vodă, Edineț, etc).
- **19 emisiuni** – la posturi de radio și TV – Radio Moldova, Radio Căușeni, TVR Moldova, Radio Chișinău, Jurnal TV, Vocea Basarabiei, Radio Rezina, etc.
- **32 întâlniri cu donatori** in CUF, NDCI, CoE, Czech NGO, HOPE, Hans Elveția, UNDP, reprezentanții Statului Carolina de Nord, Helvetas, UN Women, ENEMO OSCE, Asociația Administratorilor Publici din România, Comunitatea Mea, EDMITE, Mă Implic, etc.
- **23 de ședințe cu experți naționali și internaționali** – EU4 Moldova, ALDA, Slusari, Coaliția pe Descentralizare, Promolex, Alianța ADB, Expert Grup, KfW, OIM, GIZ, Asociația autorităților din Austria, Asociația Investitorilor Străini, Magenta Consultinf, NALAS, ARFC – proiectul Norvegian – Asociația de cartografiere a Norvegiei Kartverket, etc.
- **114 de ședințe de consultări/dezbateri publice** organizate de diverse instituții precum Parlamentul Republicii Moldova, Comisia Administrația Publică și dezvoltare regională, Comisia Economie, buget, finanțe, Comisia juridică, Comisia agricultură și Industrie alimentară, Comisia Protecție socială, sănătate și familie, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Mediului, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Agenția Relații Funciare și Cadastru, Agenția Proprietății Publice, etc, pe diverse subiecte - proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la organizarea și efectuarea recensământului populației și locuințelor în anul 2024, proiectul Codului Silvic, proiectul

Codului Subsolului, proiectul de lege privind protecția animalelor. Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la punerea în aplicare a Legii cu privire la asociațiile de dezvoltare intercomunitară, Legea cu privire la tineret, Regulamentul cu privire la conținutul documentației Cadastrului Funciar general, Metodologia de amalgamare voluntară a unităților administrative-teritoriale:

Alte proiecte pot fi grupate – proiecte ce țin de sănătate (Program național privind sănătatea mintală; Programul național pe boli rare, Programul național de dezvoltare a asistenței medicale de urgență, etc)

de protecția mediului (regulament privind folosirea apelor subterane pentru irigare, Legea apelor, Regulament privind cerințe de colectare, epurare și deversare a apelor uzate, deșeurii, Fondul cinegetic etc.), proiecte în domeniul proprietății (delimitarea bunurilor proprietate publică, aprobarea Listei terenurilor Agricole proprietate exclusivă a statului; proiectul de delimitare a iazurilor și lacurilor de acumulare de importanță națională, Regulamentul cu privire la procedura de examinare a contestațiilor privind rezultatele evaluării în scopul impozitării, Legea privind activitatea arhitecturală), proiecte legate de protecția socială (Ser-

viciul social Centrul de Plasament temporar pentru persoane strămutate, protecția socială a militarilor, Regulament privind asistența comunitară integrată, etc.) proiecte privind energia (program privind emisiile reduse; utilizarea energiei din surse regenerabile, programe în domeniul eficienței energetice, etc.) proiecte în domeniul informațional (securitatea cibernetică, Geoportalul infrastructurii naționale de date spațiale etc.

- **64 de ședințe ale Grupurilor de lucru create de diverse instituții în care CALM a delegat reprezentanții săi.** În cadrul Grupurilor de lucru au fost examinate propunerile expuse de CALM în Avizele proiectelor de legi, hotărârii de guvern descrise mai sus. Tot aici se includ și ședințele Consiliului teritorial pentru asistență externă în domeniul asigurării cu Apă și Sanitație, ședințele Consiliului Național de coordonare a dezvoltării regionale și locale, ședințele Consiliului consultativ pentru Turism, ședințele Comitetului de Supraveghere a Programului EU4 Moldova,.

- **13 ședințe în cadrul Proiectului de Înregistrare și Evaluare Funciară.** CALM ca și membru al Consiliului, dar și la ședințele organizate pentru APL privind situația și mersul Proiectului în diverse raioane.

- **41 de ateliere organizate de CALM pentru reprezentanții APL** – în parteneriat cu Serviciul fiscal de stat (2), cu UNDP – parteneriat Franța-Moldova – cooperare intermunicipală, bune practici – 3, Consiliul European – Guvernare deschisă -3, Autoritatea Națională de Integritate -3, EDMITE peste 25 în cadrul proiectului, cu Parlamentul pentru specialiștii arhitecți din APL, etc.

- **10 vizite de studiu pentru preluarea bunelor experiențe/practice** – Selemet, Sărata Veche, Biliceni vechi, Cruzești, Borogani, Budești și pentru prezentarea unor practice noi necunsocute - Strășeni, Ștefan Vodă, Anenii Noi, Căușeni.

- **11 întâlniri cu Miniștri, pe problemele administrației publice locale** (Ministrul Finanțelor, Ministrul MIDR, Ministrul Mediului, secretarul Guvernului, Ministrul Protecției Sociale, Ministrul Educației, Ministrul Culturii, etc.).
- **44 Seminare instructive organizate de CALM pentru APL** (primari, funcționari, consilieri).
- **20 de seminare cu prezență fizică pentru reprezentanții APL** pe tema Participării incluzive în procesele electorale și decizionale la nivel local și central. Importanța implicării în alegeri la nivelul local și central pentru consolidarea statului de drept.
- **8 seminare online** pe aceeași tematică în 10 raioane.
- **1 Sesiune de informare:** suport în procesul de aplicare la programul de guvernare deschisă la nivel local (OGP LOCAL).
- **1 Curs de 4 săptămâni** pe E-Platforma CALM pe tematica Achizițiilor publice.
- **8 Webinare** pe E-Platforma CALM pe diverse subiecte de interes pentru APL.
- **3 Cursuri de instruire săptămânale** (4 și 6 zile) de seminare pe tematica „Ucraina-Moldova calea integrării în Uniunea Europeană. Experiența României 2023-2024». În parteneriat cu APL din România și Ucraina.
- **1 sesiune de instruire** pe tematica evaluării apartamentelor în casele de locuit.
- **1 sesiune de instruire** pe telematica difuzării și plasarea publicității electorale.
- **1 sesiune de informare** pentru Ofițerii de prietenie. Consultații acordate APL permanent.

5. E-Platforma pentru Guvernarea Locală a CALM

În luna iunie a anului 2022 Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) cu suportul Proiectului de Implicare Civică în Guvernarea Locală MĂ IMPLIC (implementat de Skat Consulting Ltd, cu suportul financiar al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC)) a lansat E-Platforma pentru Guvernarea Locală a CALM.

E-Platforma oferă 5 cursuri de instruire, servicii de suport online (întrebări și răspunsuri frecvente, consultații online), precum și resurse, inclusiv modele de documente, pentru reprezentanții autorităților publice locale și prestatorii de servicii de la nivel local, accesibile într-un singur spațiu informațional 24/7, din orice locație din țară.

De instruirile și serviciile disponibile pe E-Platformă beneficiază primarii, consilierii locali, funcționarii publici din primărie, dar și din alte autorități publice, alți specialiști din domenii conexe.

Numărul de beneficiari înregistrați pe E-Platforma este de circa 1000 de persoane.

E-Platforma oferă următoarele cursuri de instruire, de care au beneficiat circa 300 de persoane:

- ✓ Sistemul administrației publice locale (APL): locul, rolul și statutul juridic
- ✓ Repere privind serviciul public la nivel local. Descentralizarea serviciilor publice
- ✓ Managementul finanțelor publice locale
- ✓ Achizițiile publice la nivel local. Aspecte introductive și repere practice
- ✓ Remunerația, garanțiile sociale și regimul de integritate la nivel local

Pe E-Platforma pentru Guvernarea Locală au fost organizate:

- ✓ Webinare tematice cu experți în diverse domenii (nr.10), de care au beneficiat circa 1100 de persoane
- ✓ Ședințe de instruire/informare cu reprezentanții APC/altor instituții (nr.6), cum ar fi Serviciul Fiscal de Stat, Autoritatea Națională de Integritate, Camera de Comerț și Industrie, de care au beneficiat circa 530 de persoane

6. Activitatea CALM pe plan extern

6.1 Obiectivele principale activităților CALM pe plan extern

- a) **Promovarea autonomiei locale, democrației locale, descentralizării și reformelor** în domeniu APL în raport cu factori interni din țara utilizând susținerea partenerilor externi
- b) **Promovarea autonomiei și democrației locale în raport cu factori externi.** Necesitatea acestora se dictează de scăderea aprecierii autonomiei locale în lume, pe plan global în urma crizelor și războaielor
- c) **Facilitarea accesării fondurilor și programelor internaționale pentru autoritățile locale** – inclusiv mărirea fondurilor, fonduri de investiții ca prima prioritate, eligibilitatea și acces la programe și fonduri noi, contracararea aspectelor exagerate în cadrul programelor și proiectelor care duc la diminuarea posibilităților de participare a APL în acestea (co-finanțare, micro-management, plata în avans, neclaritate și complexitatea formelor de aplicare, etc.)
- d) **Advocacy de pre-aderare și aderare la UE** cu instituțiile relevante din cadrul UE (Comitetul Regiunilor, Comisia Europeană, Parlamentul european, foruri și evenimente internaționale, partidele politice europene, asociațiile APL inclusiv CEMR, Platforma, NALAS)
- e) **Atragerea de finanțări pentru CALM și APL**

6.2 Activitățile principale realizate pe plan extern în perioada de raportare

1. **În perioada pandemică 2020-2022 CALM a participat activ în activitățile de susținere și promovare a intereselor APL** în lupta împotriva pandemiei participând în formatele de coordonare la nivel central și în facilitarea și consultarea APL pe aceasta filieră
2. **În anii 2020-2022 reprezentanții CALM au deținut mandate de Președinție NALAS (dna Tatiana Badan) și co-președinție CORLEAP (dl Constantin Cojocaru). În anul 2023 dl Viorel Furdui a fost ales în funcție de vice-președinte al Comitetului de monitorizare al Congresului autorităților locale și regionale al Consiliului Europei.** Pe parcursul acestor mandate reprezentanții CALM au participat ca vorbitori la mai multe evenimente cu alocuțiuni pe domeniile legate de interesele vitale ale APL din Moldova. Pe parcursul mandatului său dle Constantin Cojocaru a pregătit Raportul Politici de dezvoltare și rolul democrației locale și descentralizării în modernizarea și consolidarea proceselor democratice în Parteneriatul Estic, care a fost distribuit membrilor CORLEAP
3. **CALM a inițiat o discuție comună asupra promovării aderării la IPA de către cele trei asociații țării candidate noi la UE – Moldova, Ucraina și Georgia – sub auspiciile CEMR (Consiliul Municipiilor și Regiunilor Europene).** În această

ordinea de idei, la Bruxelles, delegația CALM a avut o întâlnire cu Serviciul Extern și DG NEAR din partea Comisiei Europene, care spre regret nu au avut nici o informație despre unde se află procesul de aderare la IPA pentru țările Parteneriatului estic.

4. **CALM a avut niște discuții pe marginea subiectului de accesare RM la IPA cu reprezentanții guvernului și parlamentului RM**, care, de asemenea, s-au angajat în promovarea accesului Moldovei la IPA. Împreună cu instituțiile guvernului și parlamentului precum și cu partenerii internaționali CALM a participat la promovarea accesului RM la IPA și alte fonduri UE pentru pre-aderare.
5. **Pe lângă, Președintele Republicii Moldova a fost creată Comisia Națională pentru Integrare Europeană**. Comisia pentru integrare europeană cuprinde cel mai înalt nivel de conducere, prezidată de președintele țării și include prim-ministru, miniștri, președinte al Parlamentului și mai mulți parlamentari. Din partea CALM, doi membri fac parte din Comisie. Membrii Comisiei evaluează progresul realizat în implementarea Planului de acțiuni de aderare la UE, a condițiilor depuse în contextul acordării statutului de țară candidată la Uniunea Europeană a Republicii Moldova. Comisia pentru Integrare Europeană s-a reunit în 2022 și 2023 pentru a evalua gradul de implementare a reformelor și a stabilit acțiunile care urmează să fie realizate în viitor. Au fost ridicate mai multe probleme importante pentru APL din Moldova.
6. **În februarie 2023 a avut loc ședința comisiei de monitorizare a Congresului Consiliului Europei la care unul dintre subiecte a fost Foaia de parcurs și post-monitorizarea reformelor administrației publice locale în Moldova**. Comitetului de Monitorizare a fost prezentat raportul și tabelul indicatorilor de M&E elaborate de CALM. De asemenea, CALM a avut o alocuțiune la întâlnire referitor la mersul reformelor în domeniu APL și restanțele în implementarea acestora.
7. **Congresul Autorităților Locale din Moldova, Asociația Comunelor din România și Asociația Orașelor din România au creat Consiliul comun al autorităților locale din România și Moldova** pentru o mai bună colaborare între municipalitățile din ambele țări în protecția și promovarea autonomiei locale și descentralizării, în protecția democrației locale și în promovarea agendei Uniunii Europene în ambele țări. La 20 mai 2023, la Chișinău, a avut loc prima Adunare Generală a Consiliului Autorităților Locale din România și Republica Moldova (CALRRM). Prin urmare, sunt create precondiții pentru implicarea mai consolidată și cooperare a membrilor CALRRM în cadrul structurilor importante europene, inclusiv și implicarea instituțională a Republicii Moldova în instituțiile respective. În prezent, președinția asociației o deține Congresul Autorităților Locale din Moldova în persoana doamnei Tatiana Badan, Președinte CALM.
8. **În cadrul evaluării intermediare a instrumentelor de finanțare externă ale UE pentru anii 2021-2027, au fost organizate consultări publice la nivel global de Comisia Europeană** pentru a aduna punctele de vedere ale multiplelor părți interesate în cooperarea externă cu UE, în cadrul Forumului Politic pentru Dezvoltare sub auspiciile Comisiei Europene, care reprezintă un forum permanent consultativ cu privire la politica de dezvoltare a UE, la care participanții sunt autoritățile locale și organizațiile societății civile de peste glob, de o parte, și reprezentanții instituțiilor europene (Comisia Europeană, Parlamentul) de cealaltă. În paralel, cu consultare publică, online a fost disponibil un sondaj organizat UE cu un set de 22 de întrebări.

CALM a participat atât la ședința dedicată evaluării respective cât și în scris comunicând opinia prin intermediul chestionarului.

9. **În iunie 2023 a avut loc vizita Misiunii de post-monitorizare a Foi de parcurs din cadrul Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului European**, care a verificat detaliile reformei administrației publice locale inclusiv prin prisma noii Strategii de reformă a administrației publice. Au fost organizate întâlniri bilaterale cu delegația națională a Republicii Moldova și CALM, întâlnirea comună cu reprezentanții guvernului și întâlnirea cu Agenția pentru Integritate Națională. Printre cele mai importante subiecte discutate în cadrul întâlnirilor au fost progresul real în domeniul reformelor administrației publice locale de la ultima vizită de post-monitorizare a Congresului din iunie anul trecut, impactul schimbării guvernului și voinței politice față de reforma administrației locale în numele noului guvern și perspectivele reformei în această lumină, progresul și stadiul actual al implementării Foi de parcurs revizuite privind democrația locală și regională în Republica Moldova, punctele slabe ale implementării reformei APL, progresul și blocajele descentralizării fiscale, salarizarea în administrația publică locală, progrese și eșecuri în problemele de proprietate, cadastru, delimitarea proprietăților și evaluarea imobilelor, situație actuală al dialogului dintre APL și autoritățile centrale, inclusiv în elaborarea și implementarea Strategiei de reformă a administrației publice, presiuni și intimidări împotriva primarilor și a reprezentanților locali, dosare de urmărire penală împotriva primarilor și a altor aleși locali, Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală – progres, rezultate pozitive, provocări, modificări introduse de noul Cod Electoral, în materie de referendumuri locale pentru rechemarea unui primar.
10. **De remarcat că Foaia de parcurs și misiunile de post-monitorizare ale Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului European sunt mult apreciate de CALM și autoritățile locale** ca instrumente importante în promovarea democrației locale, a autonomiei locale și a reformelor APL. După influență și impact, se poate de spus că Foaia de parcurs înlocuiește într-un fel strategia națională de reforme atunci când aceasta nu există, în timp ce misiunile de post-monitorizare reprezintă un instrument foarte util pentru coordonare, conceptualizare și implementare a pașilor concreți de reformă.
11. **Inițiativa de monitorizare a reformei APL de către CALM în parteneriat cu Congresul autorităților locale și regionale al Consiliului European a contribuit semnificativ în 2022-2023 la documentarea reformelor în domeniu, precum și la promovarea reformelor în raport cu guvernul și cu partenerii de dezvoltare.** În cadrul acestei inițiative CALM efectuează o monitorizare minuțioasă a dezvoltărilor în domeniu APL, le înregistrează punctual și permanent, și odată în șase luni elaborează rapoartele semi-anuale de progres al reformelor. Rapoartele sunt prezentate principalilor parteneri de dezvoltare și în primul rând misiunilor de monitorizare ale Congresului CoE, precum și la toate ședințele (semi-anuale) comitetului de monitorizare al Congresului. De asemenea raportul este prezentat CEMR, Platforma, NALAS, CORLEAP al Comitetului Regiunilor precum și Ambasadelor Uniunii Europene și Statelor Unite ale Americii. Rapoarte sunt distribuite și la întreprinderile bilaterale relevante subiectelor acestora.
12. **CALM a participat în activitățile, precum și la mai multe evenimente, organizate de principalii partenerii internaționali** precum Congresul Autorităților Local

și Regionale al Consiliului Europei, Comitetul Regiunilor UE, Consiliu European al municipalităților și regiunilor, NALAS, Platforma, etc.

13. **Pe parcursul perioadei de raportare CALM a participat activ în activitățile Forumului Politicilor pentru Dezvoltare, care reprezintă o structură consultativă de baza la nivel de UE cu reprezentanții APL și societății civile de peste glob.**
14. **Ca răspuns direct la criza refugiaților din Ucraina și în scopul susținerii APL a fost stabilită celula de criză în cadrul CALM** care oferă suport APL în facilitarea afacerilor comunitare legate de migrației și migranți.
15. Ținem să menționăm că, **împreună cu UN Women Moldova CALM**, a reușit să acorde suport umanitar pentru 10 localități gazdă în valoare de 246 020 lei, iar beneficiarii acestui suport au fost 515 refugiate și refugiați, dintre care: 218 femei, 46 bărbați, 136 fete și 11 băieți. Până în mai 2023, CALM cu suportul UN Women și sprijinul financiar al Suediei, a susținut 15 comunități gazdă care au implementat proiecte de integrare a refugiaților cu câte 100 000 lei per proiect, 1 500 000 în total. Alte 3 640 000 MDL sunt oferite de către UN Women și sprijinul financiar al Elveției pentru 7 localități – țintă pentru implementarea proiectelor de coeziune socială a refugiaților până în octombrie 2023. CUF – Citie Unie France, Asociația APL din Franța, a oferit 75000 Euro pentru 17 proiecte comunități gazdă care au implementat proiecte de integrare a refugiaților în 2023.
16. **În noiembrie 2023, CALM s-a întâlnit cu misiunea de monitorizare a alegerilor a Congresului Consiliului Europei.** CALM a comunicat misiunii trei preocupări de bază în afară de cele atinse de misiune însăși (utilizarea resurselor administrative, eliminarea partidelor politice și interzicerea presei de opoziție) – (i) campania a fost una grea, mai ales pentru actualii primari. În general, impresia este că cadrul de reglementare din țară în ceea ce privește alegerile este construit în așa fel încât să-i dezavantajeze pe actualii primari în raport cu concurenții lor electorali, (ii) degrevarea primarilor din funcții pe timp de alegeri - noțiunea în sine și măsura a depășit orice bun-simț - primăriile rămân fără conducere (nu doar primarii și viceprimarii, ci și secretarii), practic nu există astfel de practici în lume, (iii) Consiliile electorale conform noului Cod Electoral aprobă acum rezultatele finale ale alegerilor, iar acest lucru creează probleme deoarece consiliile electorale sunt într-un fel sau altul sub influența puternică a Comisiei Electorale Centrale și nu întotdeauna sunt imparțiale. Rezultatele electorale finale, anterior, au fost aprobate de instanțe de judecată și acest lucru a fost mai imparțial. Acum deja după alegerile locale au apărut cazuri când consiliile electorale nu recunosc mandatul electoral.
17. Prin intermediul partenerilor internaționali de bază (CEMR, Comitetul Regiunilor, Platforma și NALAS, CALM a avut posibilitatea să contribuie cu mesaje direct la factorii de decizie internaționali și europeni inclusiv Comisiei Europene și subdiviziunile relevante ale acesteia, Parlamentul European și donatorii).

6.3 Principale mesaje promovate de CALM pe plan internațional:

1. **Accent modest pe investiții în infrastructură**, care reprezintă o cheie pentru dezvoltarea țării inclusiv la nivel local, mai ales astăzi, în condițiile crizelor multiple și severe

din 2020 încoace. Pe de altă parte, accent exagerat pe intervențiile/proiectele soft, care sunt slab sustenabile din cauza a doi factorilor principali – fluctuația personalului și lipsa de interes atunci când oamenii nu văd schimbări pe teren (investiții, infrastructură, îmbunătățirea serviciilor publice etc.). În cadrul IPA, accentul pe investiții de care Moldova nu beneficiază este mult mai mare.

2. **Atenție limitată acordată asociațiilor autorităților locale** (în politică, în finanțare, în consultări).
3. **Lipsa de înțelegere din partea experților străini a realităților și contextului național, precum și rolului/locului APL.**
4. **Condiții complicate pentru APL în cadrul apelurilor de proiecte europene și internaționale** (în special cele regionale, dar nu numai), care practic exclud/limitează/blochează participarea autorităților locale (ghiduri dificil de înțeles, formulare de aplicare complicate, cofinanțare exagerată, micromanagement avansat), plata în avans în tot mai multe cazuri.
5. **Modalitățile de furnizare a asistenței externe trebuie de revizuit radical cu accente cheie pe eficiența acestora și pe soluționarea problemelor reale ale populației**, cu accent principal pe organizațiile reprezentative naționale și locale, fără intermediere exagerată a organizațiilor internaționale, care puțin înțeleg contextul și necesitățile ale țărilor în curs de dezvoltare.
6. **Finanțarea externă este irosită pe trei direcții eronate – în domenii auxiliare în loc de politici strategice și reforme, intervenții soft în loc de investiții în infrastructură, expertiză internațională în loc de națională.**

Partenerii CALM

Asociația Comunelor din România

Asociația Norvegiană a Autorităților Locale și Regionale (KS)

Conferința Autorităților Locale și Regionale din Parteneriatul Estic (CORLEAP)

Platforma Europeană a Autorităților Locale Regionale pentru Dezvoltare

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare PNUD

Guvernul Statelor Unite ale Americii

Programul Comunitatea Mea

Congresul autorităților locale și regionale din cadrul Consiliului European

Rețeaua Asociațiilor de Autorități Locale din Sud-Est-ul Europei (NALAS)

Fundația Solidarity Fund PL

Agenția Statelor Unite ale Americii pentru Dezvoltare Internațională (USAID)

Orașele Unite și Guvernele Locale

Uniunea Europeană

Liberté • Égalité • Fraternité
RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

Ambasada Franței în Republica Moldova

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Consiliul European

Guvernul Norvegiei

Asociația orașelor mici din Ucraina

Asociația Națională a Autorităților Locale din Ungaria (MOSZ)

Asociația Orașelor din România (AOR)

Consiliul European al Municipaliților și Regiunilor din Europa (CCRECEMR)

Comisia Europeană

Uniunea Municipalităților din Turcia

Asociația Letonă a Autorităților Locale și Regionale

Asociația Națională a
Autorităților Locale din
Georgia (NALAG)

Asociația Orașelor din Ucraina

Asociația Autorităților Locale
din Botswana (BALA)

Uniunea Municipalităților
din Marmara

Uniunea Orașelor din Rusia

ALDA
Association of Local Democracy Agencies
Association des Agences de la Démocratie Locale

Asociația Europeană pentru
Democrație Locală (ALDA)

Agenția de Cooperare
Internațională a Germaniei
(GIZ)

Asociația Comunelor din
Ucraina

Asociația Națională a
Autorităților Locale din
Ungaria

Estonian Local Governments
Asociația Municipalităților
din Estonia

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru
Dezvoltare și Cooperare

Agenția Elvețiană pentru
Dezvoltare și Cooperare

Asociația Autorităților Locale
din Lituania

Association des Maires
Ruraux de France
Asociația Primarilor Rurali din
Franța (AMRF)

Asociația națională a
municipalităților din Bulgaria

Совет Муниципальных
образований Санкт-Петербурга

Institutul pentru Dezvoltare și
Inițiative Sociale „Viitorul”

Asociația Orașelor și
Municipalităților din Slovacia
(ZMOS)

Ambasada Germaniei în
Republica Moldova

7. Vizibilitate, informare, comunicare și instruire

1. Consolidarea serviciului de comunicare, apariția unor produse noi (interviuri) și reflectarea operativă a întregii activități a CALM.
2. Continuarea parteneriatului cu ECO FM și producerea emisiunii radio săptămânale „La înălțime cu CALM”. De asemenea, difuzarea acestei emisiuni la radio Jurnal.FM și Vocea Basarabiei.
3. Au fost elaborate, tipărite și expediate primăriilor 14 numere ale ziarului CALM „Vocea Autorităților Locale”.
4. La a zecea aniversare a CALM a fost publicată cartea „2010- 2020: Pentru descentralizare și autonomie locală reală”

 E-PLATFORMA pentru Guvernarea Locală
Congresul Autorităților Locale din Moldova

Română (ro) ▾

Principală Despre Cursuri Servicii Resurse Forum Ghid de utilizare

Activați editarea

Acasă

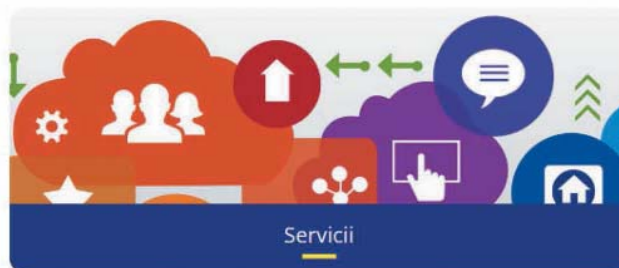
Setări

Participanți

Rapoarte

Banca de Întrebări

Mai mult

5. A fost elaborată cartea ce urmează a fi tipărită „Femeile din cadrul CALM – sufletul și echilibrul societății”.
6. Cu participarea a sute de primari și experți au fost elaborate aproape 200 de emisiuni „La Înălțime cu CALM” care au fost transmise la posturile de radio ECO FM; Jurnal FM și Vocea Basarabiei.
7. Au fost elaborate și publicate pe site-ul calm.md peste 800 de comunicate și interviuri cu primari, funcționari din APL, miniștri, deputați, experți naționali, din România și internaționali.
8. Prin intermediul interviurilor și emisiunilor radio și tv s-au promovat primarii și interesele

The screenshot shows the homepage of the CALM website. At the top, there is a navigation bar with the following items: DESPRE, DOCUMENTE, MEMBRII, REȚELE PROFESIONALE CALM, COMUNICARE, PARTENERI, and CONTACTE. Below the navigation bar, there is a main content area with several news items. The first item is titled 'COMUNICATE DE PRESĂ' and features a photo of three men. The second item is titled 'Începând cu anul 2026, APL vor putea utiliza noi instrumente de evaluarea a bunurilor imobile, ceea ce va genera o creștere a veniturilor bugetelor...' and features a photo of a group of people in a meeting. The third item is titled 'Înregistrarea și evaluarea selectivă a bunurilor imobile - un exercițiu care are loc în Ialoveni și care urmează să fie realizat în toate localitățile...' and features a photo of a man. The fourth item is titled 'VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA VA FI AUZITĂ ÎN FORUL PRINCIPAL AL COLECTIVITĂȚILOR LOCALE DIN UNIUNEA EUROPEANĂ!' and features a photo of a woman. The fifth item is titled 'Președinta Delegației României la Comitetul European al Regiunilor, Mariana Găju: „Implicarea autorităților locale din R. Moldova a contribuit esențial la obținerea rezultatelor referendumului pentru...'

comunităților locale, s-a vorbit despre problemele din APL, dar și despre rezultatele înregistrate de aleșii locali, s-a contribuit ca mulți aleși locali să devină cunoscuți la nivelul întregii republici.

9. Pentru prima data, un grup de primari și reprezentanți APL au obținut cele mai înalte distincții ale statului, în cadrul concursului OMUL ANULUI, a fost promovată activitatea mai multor primari de la centru, sud, nord. Anul acesta, acest premiu va ajunge la Constantin Cojocaru și Vladislav Cociu. Anterior, de această distincție au beneficiat Dna Badan Tatianna, Casian Valentina și Ion Ceban. Primarii deja se regăsesc și în cadrul TOPURILOR celor mai SEXY oameni din R. Moldova. Anul trecut acest titlu a fost câștigat de Violeta Crudu și Victor Bogatico.
10. Alte activități:
 - ✓ Menținerea și dezvoltarea paginii web al CALM - www.calm.md și a paginii de Facebook
 - ✓ Elaborarea și difuzarea tuturor APL a buletinului informațional.
 - ✓ Informarea membrilor CALM și a tuturor actorilor privind principalele probleme și activitatea, prin intermediul comunicatelor de presă. Publicarea lor pe situl CALM; www.comnicate.md și www.hotnews.md.
 - ✓ Menținerea contactului permanent cu membrii consiliului administrativ, membrii CALM și alți reprezentanți ai APL prin email, rețele sociale și alte forme de comunicare.
 - ✓ Organizarea sistematică a seminarelor de informare și instruire pentru APL.
 - ✓ Organizarea unor schimburi de experiență între APL din diferite raioane.

Căutați ceva?

Toate categoriile

Caută

contul meu

Institutie/Companie: *

Prenume persoana de contact: *

Congresul Autorităților Locale din Republica M

Logo companiei:

categorii comunicate

Administrație Publică 2284

Afaceri 808

Angajări & Joburi 166

Armata & Serviciul Grăniceri & Vama 37

Artă & Cultură 127

Bănci & Asigurări 18

Blogosfera 110

Concursuri & Licitații 14

Construcții & Infrastructură 47

Buletin informativ al Congresului Autorităților Locale din Moldova // e-newsletter

PENTRU O AUTONOMIE LOCALĂ ȘI DESCENTRALIZARE REALĂ!

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

www.calm.md
www.facebook.com/calm.md
e-mail: info@calm.md

BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

nr. 2 (82), 2023

■ CALM, punct și de la capăt

La final de mandat al aleșilor locali, primari, deputați, miniștri și parteneri de dezvoltare s-au întrunit în cadrul Consiliului de Administrare al CALM!

Circa 100 de primari și reprezentanți ai autorităților centrale s-au reunit la 11 august în cadrul ședinței extinse a Consiliului de administrare al CALM. Evenimentul a avut loc în contextul în care actualul mandat al aleșilor locali se apropie de sfârșit, fiind momentul oportun pentru a face bilanțul activității CALM și a aleșilor locali.

„Succesul CALM constă în unitatea noastră!”

În deschiderea evenimentului, președinta CALM, Tatiana Bădan, le-a mulțumit aleșilor locali pentru că au dat dovadă de dedicație și au schimbat lucrurile în localitățile pe care le gestionează. „Succesul CALM constă în unitatea noastră, iar ceea ce am reușit să realizăm a fost datorită efortului comun”, a declarat președinta CALM.

Directorul executiv al CALM, Viorel Furdul, a făcut o prezentare generală a activității CALM și a situației din administrația publică locală în perioada anilor 2022-2023. „CALM s-a consolidat ca o organizație neafiliată politic și reprezentativă, circa 2/3 din unitățile administrativ-teritoriale fiind membre ale asociației. Perioada 2022-2023 a fost una complicată pentru APL, cu leșire dintr-o criză și intrare în altele, cu toate acestea, acest an

„CALM s-a consolidat ca o organizație neafiliată politic și reprezentativă, circa 2/3 din unitățile administrativ-teritoriale fiind membre ale asociației”

CALM, reperele ediției

Primarii din România și R. Moldova UNIȚI PENTRU VIITORUL EUROPEAN AL LOCALITĂȚILOR NOASTRE!

La 20 mai, 2023, la Chișinău a avut loc prima sesiune ordinară a Adunării Generale a Consiliului Autorităților Locale din România și Republica Moldova CALRRM - organizație transfrontalieră și paneuropeană, constituită de Congresul Autorităților Locale din Moldova CALM, Asociația Comunelor din România ACoR și Asociația Orașelor din România AOR!

Detalii, în pagina 3

Reprezentanți ai Consiliului European au venit la Chișinău pentru a monitoriza starea democrației locale din R. Moldova!

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a avut două întrevodiri cu Delegația Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului European (CALRE) care a efectuat o vizită de postmonitorizare la Chișinău. Delegația CALRE a fost formată din coraportorii CALRE Gunn Marit Helgesen, Marc Cools, Stephanie Poiral și Angel Manuel Morano.

Detalii, în pagina 5

a fost unul extrem de intens la capitolul comunicare cu membrii săi, cu autoritățile centrale, partenerii de dezvoltare, fiind realizate sute de activități, seminare, conferințe, întruniri cu factorii decizionali, dezbateri pe majoritatea temelor de interes major pentru APL.”

Printre direcțiile principale de activitate ale CALM, Viorel Furdul a menționat consolidarea instituțională a asociației, inclusiv a rețelelor profesionale din cadrul CALM, dezvoltarea dialogului instituționalizat cu autoritățile centrale, participarea activă în procesul de elaborare și perfecționare a cadrului normativ, elaborarea studi-

ilor și documentelor de pozție cu propuneri concrete, promovarea în spațiul public a drepturilor și interezelor APL, reprezentarea APL și dezvoltarea parteneriatelor pe plan internațional etc.

Printre problemele enunțate de directorul executiv al CALM au fost salariizarea precară în APL, consultarea selectivă a CALM/APL în cazul problemelor importante pentru administrația publică locală (decida privind indemnizația la salariu de 1300 lei, elaborarea conceptului și strategiei de reformă a administrației publice, reform-

Continuare în pag. 2

8. Situația financiară a CALM

Asigurarea stabilității financiare a CALM reprezintă unul din obiectivele și prioritățile de bază. Deoarece, de realizarea acestui obiectiv, depinde capacitatea, eficiența, calitatea și durabilitatea întregii activități a CALM. Mai mult ca atât, de capacitatea financiară a CALM depinde implementarea planurilor de viitor orientate spre dezvoltare a CALM într-un centru de expertiză, asistență și promovare a drepturilor și intereselor comunităților locale pe plan național și internațional.

De asemenea, este de menționat că, conform experienței internaționale pozitive, principala sursă de finanțare a asociațiilor de acest gen, constituie - cotizațiile de membru, achitate în volum deplin și de către toți membrii organizației.

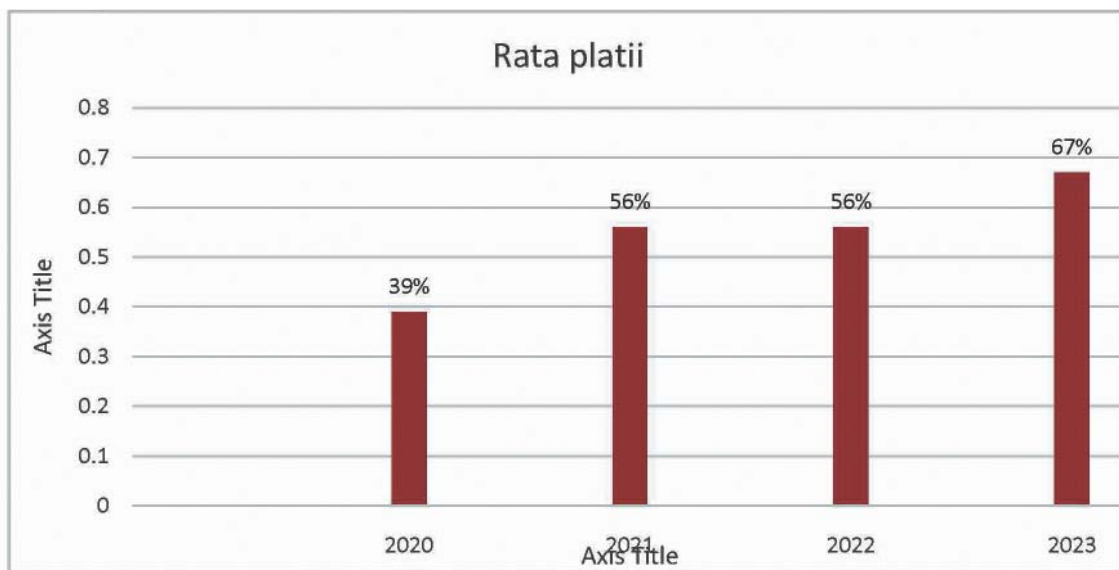
La acest capitol, în baza analizei raportului financiar pentru anii 2020-2024, trebuie de constatat un progres evident în raport cu perioada anterioară. Gradul de achitare a cotizațiilor începând cu anul 2020 a cunoscut o creștere constantă, ajungând până la 70% din membri.

Membrii CALM și gradul de achitare a cotizației la nivel teritorial

Nr.	Denumirea raionului/ municipiului	Nr. de membri CALM	Coti- zații achitate 2020	%	Coti- zații achi- tate 2021	%	Coti- zații achi- tate 2022	%	Coti- zații achi- tate 2023	%
1	Chișinău	19	10	53%	15	79%	10	53%	13	69%
2	Bălți	3	3	100%	3	100%	3	100%	3	100%
3	Anenii Noi	25	13	52%	20	80%	13	52%	21	84%
4	Basarabeasca	7	1	15%	4	58%	4	58%	4	58%
5	Briceni	22	5	23%	10	46%	6	28%	12	55%
6	Cahul	33	10	31%	17	52%	16	49%	22	67%
7	Cantemir	24	8	34%	10	42%	16	67%	15	63%
8	Călărași	22	6	28%	14	64%	12	55%	14	64%
9	Căușeni	22	14	64%	17	78%	18	82%	18	82%
10	Cimișlia	23	14	61%	16	70%	14	61%	16	70%
11	Criuleni	17	7	42%	11	65%	12	71%	13	77%
12	Dondușeni	18	4	23%	8	45%	8	45%	8	45%
13	Drochia	21	9	43%	10	48%	12	58%	15	72%
14	Dubăsari	10	5	50%	4	40%	4	40%	5	40%
15	Edineț	26	4	16%	8	31%	7	27%	12	47%
16	Fălești	24	8	34%	19	80%	17	71%	20	84%
17	Florești	30	9	30%	16	54%	15	50%	17	57%
18	Glodeni	17	9	53%	10	59%	12	71%	14	83%
19	Hîncești	36	7	20%	20	56%	25	70%	24	67%
20	Ialoveni	22	6	28%	11	50%	15	69%	16	73%
21	Leova	22	9	41%	10	46%	13	59%	15	69%
22	Nisporeni	23	6	26%	6	26%	12	53%	14	61%
23	Ocnia	13	6	47%	8	62%	5	39%	10	77%
24	Orhei	31	1	4%	5	17%	2	7%	10	33%
25	Rezina	20	7	35%	14	70%	14	70%	15	75%
26	Rîșcani	17	6	36%	8	47%	9	53%	10	59%
27	Sîngerei	23	9	40%	12	53%	16	70%	18	79%
28	Soroca	25	3	12%	7	28%	9	36%	12	48%
29	Strășeni	25	9	36%	11	44%	10	40%	17	68%
30	Șoldănești	19	11	58%	11	58%	16	85%	14	74%
31	Ștefan-Vodă	21	14	67%	17	81%	15	72%	15	72%

<u>32</u>	Taraclia	10	7	70%	7	70%	5	50%	7	70%
<u>33</u>	Telenești	29	16	56%	23	80%	21	73%	24	83%
<u>34</u>	Ungheni	26	7	27%	14	54%	17	66%	23	89%
<u>35</u>	UTA Găgăuzia	3	-	0	1	34%	-	0	1	34%
	Total	728	263		397		403		487	

Nr. total al membrilor CALM - 739 membri cu Consiliile Raionale

În același timp, în pofida acestei creșteri a gardului de colectare/achitare a cotizației, cheltuielile anuale minimale necesare pentru funcționarea CALM, constituie, de regulă, o sumă mult mai mare decât suma veniturilor colectate din cotizații (fig. 2). Deficitul respectiv fiind compensat în principal din contul finanțării atrase din exterior în baza unor proiecte. Totodată, riscul legat de concentrarea pe proiecte constituind faptul că angajații CALM, uneori sunt nevoiți să dedice prea mult timp realizării obiectivelor proiectelor respective, decât activității propriu zise a CALM.

Fig. 1 Suma veniturile CALM din cotizații

	Cotizațiile de membru pentru 4 ani:	Suma, MDL
1	Cotizațiile de membru pe anul 2020 (Achitate de 278 primării)	657750,00
2	Cotizațiile de membru pe anul 2021 (Achitate de 470 primării)	1455527,00
3	Cotizațiile de membru pe anul 2022 (Achitate de 450 primării)	1364800,00
4.	Cotizațiile de membru pe anul 2023 (Achitate de 486 primării)	1534880,00

Fig. 2 Cheltuielile suportate din cotizații și surse proprii ale CALM (Proiect bugetul 2024)

Linia de buget	Suma, pe luna, MDL	Nr. de luni	Total, MDL
1. Salarii/ gross, inclusiv și impozitele de angajator (24% Fondul Social)			
Subtotal	163903,28	12	1966839,36
2. Oficiu:			
2.1. Arenda oficiului (inclusiv serviciile comunale)	20000,00	12	240000,00
2.2. Telefon, fax, internet, întreținerea site-ului CALM.md	3000,00	12	36000,00

2.3. Rechizite de birou, produse igienice, încărcare cartuș printer	1500,00	12	18000,00
2.4. Consumabile (apă, ceai, cafea, zahar)	1500,00	12	18000,00
2.5. Comision bancar	100,00	12	1200,00
2.6. Întreținerea programului de contabilitate 1C	650,00	12	7800,00
Subtotal	26750,00		321000,00
3. Cotizații anuale de la organizații internaționale:			
4.1. Plata cotizației de membru la NALAS	50000,00	1	50000,00
4.2. Plata cotizației de membru CEMR	28000,00	1	28000,00
Subtotal	78000,00		78000,00
4. Deplasari:			
4.1.Întreținere, reparația, piese de schimb al mașinii de serviciu	3000,00	12	36000,00
4.2. Benzina pentru deplasări cu mașina de serviciu	6000,00	12	72000,00
4.3. Deplasări de serviciu la diferite conferințe internaționale	4000,00	12	48000,00
Subtotal	13000,00		156000,00
TOTAL cheltuieli planificate pentru anul 2024	281653,28		2521839,36
Suma veniturilor din cotizații conform anului precedent (2023)			1534880,00
Diferența de acoperit			-986959,36

În concluzie, constatăm că în pofida eforului depus de secretariatul CALM în procesul de colectare a cotizațiilor și creșterii semnificative a gradului de achitare a cotizațiilor, mărimea actuală a cotizațiilor nu corespunde necesităților instituționale ale CALM, creând un deficit enorm. Prin urmare, urmează a fi examinată posibilitatea de a crește mărimea cotizațiilor cu cel puțin 50% sau chiar cu 100%, pentru a asigura funcționalitatea normală a CALM.

9. Direcțiile principale de activitate ale CALM pentru perioada 2024-2027

1. Continuarea dezvoltării instituționale a CALM:

- Asigurarea funcționării stabile a tuturor structurilor interne ale CALM: consiliul administrativ, biroul executiv, comisiile specializate și secretariatul.
- Dezvoltarea capacităților de expertiză prin stabilirea de parteneriate cu centre academice, de analiză și cercetare.
- Consolidarea CALM la nivel teritorial:
 - a) Organizarea unor întruniri în cadrul structurilor/filialelor la nivel raional și regional;
 - b) organizarea sistematică a ședințelor CALM și rețelelor sale la nivel de regiuni/microregiuni/raioane.
- Consolidarea rețelelor profesionale: Rețeaua Orașelor, Rețeaua Femeilor, Rețeaua Secretarilor, Rețeaua Contabililor, Rețeaua Preceptorilor fiscali, Rețeaua specialiștilor pe probleme funciare etc.

- Asigurarea stabilității financiare, inclusiv prin creșterea volumului de colectare a cotizațiilor, identificarea altor surse de venituri pentru a crește capacitățile funcționale și de a asigura autonomia și independența funcțională a CALM.
- Organizarea întrunirilor tematice sistematice naționale și regionale între APL în scopul instruirii și schimbului de experiență.
- Elaborarea unor pachete de servicii cu plată.

2. Participarea activă în procesul de de elaborare și implementare a reformelor în domeniul APL, descentralizării și autonomiei locale

- Prezentarea largă și promovarea modelului CALM privind reforma APL în baza realităților și a unor discuții largi cu membrii săi;
- Dezvoltarea, pe lângă CALM, a unei platforme largi și cuprinzătoare de discuție privind reforma APL prin implementarea abordării de jos în sus;
- Elaborarea sistematică a rapoartelor generale și tematice de monitorizare a situației în domeniul descentralizării și autonomiei locale;
- Elaborarea, promovarea și insistarea la adoptarea pachetului de acte legislative ce vizează: pachetul de legi din domeniul consolidării bazei fiscale, salarizării (inclusiv a funcționarilor publici din APL), evaluării bunurilor imobile, patrimoniului și cadastru, resursele naturale, fondul apelor, forestier etc.
- Monitorizarea permanentă a modului de implementare a Strategiei reformei administrației publice și a planului său de acțiuni, Planului de acțiuni privind implementarea acordului de asociere RM-UE (capitolul cu acțiuni concrete ce vizează descentralizarea și autonomia locală), Foi de parcurs RM-Consiliul European și altor recomandări ale Consiliului European etc;
- Elaborarea propunerilor concrete/documentelor de poziții și expedierea acestora factorilor decizionali și partenerilor internaționali.

3. Apărarea drepturilor/intereselor APL și implicarea activă în procesul decizional național

- Consolidarea mecanismului de dialog instituționalizat APL-Guvern/APC – situația cu proiectul/propunerea de modificare a actelor normative, elaborat cu susținerea Consiliului European și transmis Guvernului;
- Continuarea procesului de elaborare a documentelor de poziție și avizare a cadrului legal actual și proiectelor de acte normative care vizează drepturile și interesele APL;
- Revizuirea procesului de reformă a APL, inclusiv a mecanismului de amalgamare voluntară. Dezvoltarea formelor alternative de creștere a capacității administrative al APL (prin cooperare);
- Impulsionarea și consolidarea procesului de descentralizare fiscală (IVPJ, IVPF la domiciliu, filialele, scutiile, amenzile, taxa pe salubritate, revizuirea mecanismului de finan-

țare a drumurilor etc.)

- Problema orașelor/municipiilor de reședință: creșterea IVPF cel puțin până la 75% (din contul raioanelor), acordarea unei cote de IVPJ, revizuirea statelor de personal și remunerației lor etc.
- Perfecționarea sistemului de salarizare în APL în vederea descentralizării totale și eliminării limitărilor;
- Clarificare situației cu rezultatele recensământului și utilizarea corectă a datelor statistice. Calcularea indicatorului de populație de iure și de facto, diferențierea utilizării lor, soluționarea situației actuale în cadrul Satului European și altor oportunități de finanțare a dezvoltării locale;
- Consolidarea și perfecționarea sistemului de achiziții publice;
- Impulsionarea procesului de înregistrare și evaluare a bunurilor imobile;
- Fondurile de investiții – interne (creșterea mărimii acestora și reducerea politizării) și externe (creșterea accesului APL la fonduri pentru investiții);
- Asigurarea accesului la baza de date economice, financiare și sociale, pentru APL;
- Revizuirea activității și relațiilor APL – cu autoritățile centrale de control: ANI, CNA, Procuratura, Curtea de conturi, Inspectoratul control financiar de stat etc.
- Consolidarea sistematică a capacităților aleșilor locali noi și diverselor categorii de angajați din APL;

Pe toate aceste direcții concrete de activitate, CALM are elaborate propuneri de politici și modificări ale cadrului legal.

4. Vizibilitate, comunicare, informare și promovarea imaginii APL:

- Informarea și consultarea permanentă a membrilor CALM privind inițiativele și proiectele actelor normative;
- Organizarea sistematică a ședințelor lărgite a organelor de conducere a CALM în teritoriu;
- Continuarea editării buletinelor informaționale electronice săptămânale;
- Continuarea colaborării cu mass-media în vederea apariției sistematice a emisiunii „La înălțime cu CALM” și participarea activă în cadrul diferitor emisiuni tv și radio pe problemele APL și a descentralizării;
- Menținerea și dezvoltarea paginii web al CALM-ului și a portalului informațional;
- Facilitarea contactelor și parteneriatelor între APL din diferite regiuni ale RM;
- Implicarea și participarea mai activă a reprezentanților APL/CALM la emisiunile radio, TV și dezbaterilor publice pe teme ce vizează drepturile și interesele APL, problemele descentralizării și autonomiei locale;
- Organizarea sistematică a evenimentelor publice (conferințe, dezbateri publice, conferințe de presă), cooperarea cu societate civilă și partenerii de dezvoltare etc.

5. Aactivitatea pe plan extern și relații cu organizațiile internaționale:

- Susținerea aderării RM la UE prin activitățile de lobby și advocacy, participarea în structurile naționale de coordonare, prin conlucrarea cu partenerii internaționali, prin suportul Guvernului în raportare, advocacy, discutarea provocărilor, etc.;
- Advocacy pentru aderarea Moldovei la fondurile de pre-aderare IPA, ENPARD, etc. și deschiderea eligibilității pentru programele UE destinate țărilor candidate;
- Advocacy pentru fonduri, programe și proiecte noi de investiții pentru APL;
- Advocacy pentru facilitarea participării APL la proiecte internaționale – co-finanțarea, micromanagement, plata în avans, formele de aplicare, etc.;
- Ridicarea fondurilor și proiectelor pentru CALM și APL
- Cooperarea cu partenerii principali la nivel internațional – Consiliul Europei, Comitetul Regiunilor, CEMR, NALAS, Platforma, asociațiile APL;
- Cooperarea și conlucrarea politică cu asociațiile din România, în primul rând, pentru promovarea APL în contextul aderării la UE și atragerea fondurilor adiționale pentru APL;
- Promovarea cooperării descentralizate dintre APL din RM și alte țări;
- Facilitarea lucrărilor delegațiilor oficiale RM reprezentative în organizațiile și asociațiile APL la nivel european și internațional (Consiliul Europei, CEMR, Committee of the Regions, Platforma, NALAS);
- Susținerea APL în activitățile internaționale prin diferite metode, inclusiv informare și comunicare, sfaturi ad-hoc și consultare, facilitarea participării în structurile și evenimentele internaționale în Moldova și peste hotare;
- Apărarea și promovarea intereselor și drepturilor APL în raport cu factorii naționali prin intermediul Consiliului Europei și altor structuri și organizații internaționale.